

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету суспільних наук

Юрій ОСТАПЕЦЬ/

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітня програма	Дошкільна освіта
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

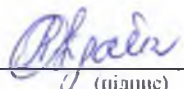
Робоча програма навчальної дисципліни «Історія дошкільної педагогіки» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **012 Дошкільна освіта** освітньої програми «Дошкільна освіта».

Розробник: Атрощенко Тетяна Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 15 від « 27 » червня 2024 р.

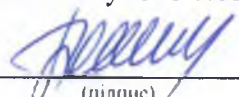
Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

(підпис) /Оксана ПОВІДАЙЧИК/
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від « 27 » червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

(підпис) /Олена ПОПАДИЧ/
(прізвище та ініціали)

© Атрощенко Т.О., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	2	2
	Лекції:	
	30	10
	Практичні (семінарські):	
	30	8
Форма підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «Історія дошкільної педагогіки» – ознайомлення здобувачів вищої освіти із становленням та розвитком теорії та практики навчання й виховання дітей дошкільного віку в різні історичні періоди, формування інтересу до історії педагогіки як історії загальнолюдської культури.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого- педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами, в тому числі міжкультурної взаємодії.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

КС-21. Здатність працювати з проблемними дітьми, в тому числі з внутрішньо-переміщеними

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія дошкільної педагогіки» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1 Історія та культура України

ОК 8 Вступ до спеціальності

4. ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Дошкільна освіта», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 1
Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	ПРН 2
Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і	ПРН 4

вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	
Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.	ПРН 10
Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.	ПРН 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія дошкільної педагогіки»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Визначають педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми раннього та дошкільного віку; організують ефективний освітній процес і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 1
Розуміють, описують й аналізують процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	ПРН 2
Визначають особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 4
Володіють програмою раннього втручання, розуміють можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.	ПРН 10
Будують цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Об'єктивно оцінюють власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.	ПРН 12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: усне та письмове опитування, тестовий контроль, есе, презентація самопідготовки.

Методи демонстрування результатів навчання з дисципліни:

за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо);

за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні);

за ступенем самостійності мислення студентів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі) та ін.; під час практичних занять – методи інтерактивного навчання; під час самостійної роботи – індивідуальні навчально-дослідницькі завдання тощо.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота здобувача забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями, дистанційною організацією навчання в системі Moodle, методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: доповідь на практичному занятті, виконання індивідуальних завдань (підготовка конспекту лекції, складання міні-словників до теми, виготовлення наочності, розробка конспекту заняття, опорної схеми роботи тощо).

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення критеріїв виконання завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає розкриття теоретичних

питань і тести. Кожне завдання модульної контрольної роботи (2 теоретичні і тестові завдання) оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 40 балів (по 20 балів кожне теоретичне питання); тести оцінюються в 10 балів. Максимальна оцінка за модульну контрольну роботу – 50 балів.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен у комбінованій формі.

Результат підсумкового контролю визначається як середнє арифметичне значення двох модулів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена у відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 35) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає іспит в усній формі за переліком запитань.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	100
7	7	7	7	7	7	8		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	50	100
6	6	6	7	6	7	6	6		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	50	8	50
Виконання індивідуальних завдань	1	10	1	10
Навчання на онлайн-платформах з поданням сертифікату про результат навчання*	1	10	1	10
Модульна контрольна Робота	1	50	1	50
Разом	10	100	11	100

*Здобувачі можуть отримати бали за вивчення окремих питань змісту дисципліни через навчання на масових відкритих онлайн курсах (МВОК) в Україні за умови наявності відповідного сертифікату ([Prometheus](#), [EdEra](#), [Дія. Цифрова освіта](#), Coursera та інші.).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання письмових завдань репродуктивного й творчого характеру, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин здобувач не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти

його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

50 балів (оцінка «відмінно») – здобувач виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому: глибокі та повні знання матеріалу дисципліни; вільне володіння науковою термінологією; творчу самостійність; високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

40 балів (оцінка «добре») – здобувач виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

30 балів (оцінка «задовільно») – здобувач виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

20 балів (оцінка «незадовільно») – здобувач не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Історія дошкільної дидактики» є іспит, який проводиться в усній формі.

Відповідно до «Положення про порядок та методу проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Академічна доброчесність: політика щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності з урахуванням норм «Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (затверджене вченою радою університету від 23.02.2017 р., протокол № 3).

Правила перезарахування кредитів у випадку мобільності: політика щодо перезарахування кредитів ЄКТС у випадку мобільності формується з урахуванням норм «Положення про порядок визнання (перезарахування) кредитів ЄКТС для учасників програм академічної мобільності у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» (затверджене вченою радою університету від 30.05.2019 р., протокол № 6).

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті: політика щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, формується з урахуванням норм «Положення про порядок визнання в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих протягом неформальної та / або інформальної освіти (затверджене вченою радою університету від 18.12.2023 р., протокол № 11).

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Тема 1. Вступ у вивчення курсу «Історія дошкільної педагогіки». Виховання у первісному суспільстві

Предмет, завдання та структура навчальної дисципліни «Історії дошкільної педагогіки». Актуальність курсу. Історіографія та джерелознавство історії дошкільної педагогіки. Основні дефініції курсу.

Підходи світової науки до виникнення виховання як суспільного явища. Особливості виховання на різних етапах первісного суспільства. Виникнення сім'ї. Соціальне та майнове розшарування первісного суспільства, розвиток соціальної нерівності. Основні форми виховання: колективне, станове, кастове, сімейне.

Тема 2. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу. Становлення педагогічних традицій в Античному світі

Культурно-світоглядні відмінності цивілізацій Заходу і Сходу. Розвиток педагогічної думки Далекосхідної цивілізації. Вплив релігійних культур (конфуціанство, даосизм, ламаїзм, синтоїзм) на становлення педагогічної теорії в давньому Китаї та країнах далекосхідного ареалу. Досвід використання філософсько-етичних ідей Конфуція у педагогічній системі середньовічного Китаю. Особливості педагогічних традицій.

Культурологічні особливості розвитку західноєвропейської педагогіки. Виховання вільних громадян у державах Античного світу. Спартанська і афінська системи виховання. Зародження педагогічної теорії в працях давньогрецьких філософів (Піфагор, Демокрит, Сократ, Платон, Арістотель).

Виховання та освіта в еллінську епоху. Особливості шкіл стоїків та епікурейців.

Традиції виховання та навчання в Давньому Римі. Педагогічні проблеми в працях римських мислителів (Катон Старший, Цицерон, Сенека, Плутарх, Квінтіліан).

Тема 3. Особливості освітньо-виховної практики та педагогічної думки в епоху Середньовіччя. Школа і педагогічна думка в Європі в епоху Відродження

Релігійна ідеологія. Церковне виховання (церковні школи, монастирські школи, єпископські резиденції, парафіяльні школи). Лицарське виховання. Система практичного виховання. Міське (або бюргерське) виховання. Схоластика і її вплив на зміст і методику навчання. Розвиток університетської освіти в епоху середньовіччя.

Ідеї гуманізму (критика всієї середньовічної схоластичної системи виховання і навчання). Еразм Роттердамський, Франсуа Рабле, Мішень Монтень. Реформація (Ян Гус, Мартін Лютер). Єзуїтське виховання.

Тема 4. Педагогічна діяльність та ідеї Я. А. Коменського

Основні тенденції розвитку педагогіки епохи Нового часу. Я.А. Коменський як засновник системи наукової педагогіки. Праця Я. А. Коменського «Велика дидактика» та її роль в розвитку педагогічної теорії та практики. Мета і завдання виховання, визначені Я.А. Коменським. Ідея природовідповідності в педагогічній системі Я. А. Коменського. Вікова періодизація й освітня система Я. А. Коменського. Дидактика Я. А. Коменського. Дидактичні принципи. Організація процесу навчання. Класно-урочна система. Підручник «Світ чуттєвих речей у малюнках». Я.А. Коменський про виховання дітей дошкільного віку. Книга «Материнська школа».

Тема 5. Новаторство педагогічних систем Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Й.Г. Песталоцці

Просвітництво як прогресивна ідейна течія та її роль в історії педагогіки. Традиції просвіти і просвітництва. Розвиток педагогічної теорії в Західній Європі у XVIII ст. Емпірико-сенсуалістична концепція Дж. Локка, ідеї виховання «істинного джентльмена».

Філософська концепція «природного виховання» Ж.-Ж.Руссо. Літературно-педагогічний трактат «Еміль, або Про виховання», його значення в розвитку традиції вільного виховання. Вікова періодизація Ж.-Ж. Руссо. Проблеми народної освіти у період французької революції.

Педагогічна діяльність і теорія Йоганна-Генріха Песталоцці. Й.Г. Песталоцці про сімейне дошкільне виховання. «Книга матерів» Песталоцці, її значення у розробці програми розвитку дитини. Соціально-педагогічні експерименти І.Г.Песталоцці. Теорія елементарної освіти І.Г.Песталоцці. Розвиток Песталоцці методик початкового навчання. Вплив ідей Песталоцці на

подальший розвиток початкової освіти й теорії дошкільного виховання.

Тема 6. Педагогічна діяльність та ідеї Ф. Фребеля

Педагогічна діяльність Ф. Фребеля. Книги «Виховання людини», «Дитячий садок». Філософські засади педагогічної системи Ф. Фребеля. Розвиток Ф. Фребелем теорії гри. Педагогічна теорія і практика дошкільного виховання Фрідріха Фребеля. Ф. Фребель – організатор перших дитячих садків у Німеччині. Розвиток Ф. Фребелем теорії суспільного дошкільного виховання. «Дарунки» для дітей Фребеля. Підготовка вихователюк (садівниць). Книга «Дитячий садок», оцінка системи.

Тема 7. Педагогічна система Марії Монтесорі

Науково-педагогічна діяльність М. Монтесорі. Книга М. Монтесорі «Метод наукової педагогіки». Ставлення до ідей М. Монтесорі у вітчизняній педагогіці в різні часи. Завдання виховання дітей дошкільного віку, визначені М. Монтесорі. Ідея вільного виховання та самовиховання в педагогічній системі М. Монтесорі. Організація педагогічного процесу в системі М. Монтесорі. Дидактичний матеріал і вправи із сенсорного виховання, розроблені М. Монтесорі. Використання ідей М. Монтесорі в сучасній практиці дошкільного виховання

Педагогічна діяльність Рудольфа Штайнера. Вальдорфська педагогіка. Вимоги до вальдорфського дитячого садка.

МОДУЛЬ 2. ІСТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ, ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ З ЧАСІВ КИЇВСЬКОЇ РУСІ ДО НАШИХ ДНІВ

Тема 8. Виховання, школа і педагогічна думка Київської Русі. Розвиток освіти і педагогічна думка в епоху українського Відродження (XVI – перш. пол. XVIII ст.)

Виховання дітей до прийняття християнства. Язичницькі традиції народної педагогіки. Хрещення Русі, вплив західної та візантійської культур на вітчизняну педагогіку. Педагогічні ідеї у фольклорі та пам'ятках давньоруської літератури («Ізборник» Святослава, «Златоуст», «Повчання князя Володимира Мономаха дітям», «Слово про закон і благодать» Іларіона, Києво-Печерський патерик та ін.).

Загальна характеристика розвитку шкільництва. Виникнення і розвиток братських шкіл в Україні. Зародження вищої освіти в Україні. Перші навчальні заклади в Острозі і Києві (Острозька школа-академія і Києво-Могилянська академія). Розвиток шкільництва на Запорізькій Січі.

Тема 9. Освіта України в епоху національного Відродження

Освіта за литовської доби. Освіта на українських землях під владою Польщі. Братські школи та їх роль у формуванні національної свідомості українців. Першодруки. Друкарство у західних регіонах України. Перші високі школи на Україні (Острозька та Києво-Могилянська академії). Козацька педагогіка – унікальне явище світової педагогічної думки.

Тема 10. Українська освіта та педагогіка наприкінці XVIII–XIX ст.

Антиукраїнська освітня політика московського царату і паростки національної школи. Стан освіти на західноукраїнських землях. Просвітницька діяльність і педагогічні ідеї видатних вчених, письменників і громадських діячів. Педагогічна спадщина Г.Сковороди, Т.Шевченка. Олександр Васильович Духнович – видатний представник культурно-освітнього руху на Закарпатті.

Тема 11. Педагогічна діяльність та ідеї К. Д. Ушинського

Життя і педагогічна діяльність К.Д. Ушинського. К.Д. Ушинський про народність виховання й національні системи виховання. Видатний педагог про роль рідної мови в розвитку дітей, формуванні їхньої духовності. Праця «Рідне слово». К.Д. Ушинський про психологічні засади виховання і навчання. Книга «Людина як предмет виховання». К.Д. Ушинський про сімейне та суспільне виховання дітей дошкільного віку. К.Д. Ушинський про соціальну природу гри та її виховну роль. Ідеї К.Д. Ушинського й відродження національної системи виховання.

Тема 12. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання в Галичині в кінці XIX – 30-х рр. XX ст.

Основні періоди розвитку національного дошкільного виховання у Галичині. Роль товариств в організації дошкільних установ у Галичині. Громадські організації: товариство «Просвіта», «Українське педагогічне товариство» (з 1926 р. – УПТ «Рідна школа»), Крайове товариство охорони дітей і опіки над молоддю, «Союз українок»; дитячі клуби «Дитяче коло» та «Клуб початкової праці». Освітньо-виховні ідеали, погляди та культурно-просвітницька

діяльність науковців та практичних працівників України в теорію і практику дошкільного виховання.

Тема 13. Педагогічна система А.Макаренка. Педагогічна діяльність та ідеї В.Сухомлинського

Проблема виховання дітей дошкільного виховання в сім'ї. Теорія і практика колективу А. Макаренка. Ідея А. Макаренка про поєднання навчання з продуктивною працею («Педагогічна поема», «Прапори на баштах»). В.Сухомлинський про розумове виховання, особливості виховання дітей шестирічного віку і підготовку їх до школи. В.О. Сухомлинський про моральне виховання та естетичне виховання. В.Сухомлинський про родинне виховання, єдність родинного і суспільного виховання. В.Сухомлинський про педагогічні умови організації трудового виховання дітей дошкільного віку. Використання ідей В.О. Сухомлинського в сучасній практиці виховання дітей дошкільного віку.

Тема 14. Відродження національної освіти та суспільного дошкільного виховання у незалежній Україні (1991 – 2020 рр.)

Сучасні тенденції розвитку дошкільної освіти незалежної України. Нормативно-правова база дошкільної освіти: Закон України «Про дошкільну освіту» (2001), «Положення про заклад дошкільної освіти» (2003), Базовий компонент дошкільної освіти (2021) та ін. Програми розвитку дітей дошкільного віку. Сучасні українські вчені – теоретики дошкільної освіти. Інновації в дошкільній освіті.

Тема 15. Історія дошкільної освіти на Закарпатті

Історія виникнення та становлення суспільного дошкільного виховання на Закарпатті. Період діяльності осередків дошкільної освіти у міжвоєнний період. Історія конкретного закладу дошкільної освіти за місцем проживання здобувача (за вибором).

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	мостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Становлення та розвиток дошкільного виховання у західноєвропейських країнах						
Тема 1. Вступ у вивчення курсу «Історія дошкільної педагогіки». Виховання у первісному суспільстві	7	2	2			3
Тема 2. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу. Становлення педагогічних традицій в Античному світі	7	2	2			3
Тема 3. Особливості освітньо-виховної практики та педагогічної думки в епоху Середньовіччя. Школа і педагогічна думка в Європі в епоху Відродження	8	2	2			4
Тема 4. Педагогічна діяльність та ідеї Я. А. Коменського	8	2	2			4
Тема 5. Новаторство педагогічних систем Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Й.Г. Песталоцці	9	2	2			5
Тема 6. Педагогічна діяльність та ідеї Ф. Фребеля	9	2	2			5
Тема 7. Педагогічна система Марії Монтессорі	8	2	2			4
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	56	14	14			28
Модуль 2. Історія вітчизняної освіти, педагогічної думки з часів київської русі до наших днів						
Тема 1. Виховання, школа і педагогічна думка Київської Русі. Розвиток освіти і педагогічна думка в епоху українського Відродження (XVI – перш. пол. XVIII ст.).	7	2	2			3
Тема 2. Освіта України в епоху національного Відродження	7	2	2			3
Тема 3. Українська освіта та педагогіка наприкінці XVIII–XIX ст.	8	2	2			4
Тема 4. Педагогічна діяльність та ідеї К.Д.Ушинського.	8	2	2			4
Тема 5. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання в Галичині в кінці XIX – 30-х рр. XX ст.	8	2	2			4
Тема 6. Педагогічна система А. Макаренка. Педагогічна діяльність та ідеї В. Сухомлинського	8	2	2			4
Тема 7. Відродження національної освіти та суспільного дошкільного виховання у незалежній Україні (1991 – 2020 рр.).	9	2	2			5
Тема 8. Історія дошкільної освіти на Закарпатті	9	2	2			5
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	64	16	16			32
Разом за семестр	120	30	30			60

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	у тому числі					
Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	мостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1. Становлення та розвиток дошкільного виховання у західноєвропейських країнах						
Тема 1. Вступ у вивчення курсу «Історія дошкільної педагогіки». Виховання у первісному суспільстві	8	0,5	0,5			7
Тема 2. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу. Становлення педагогічних традицій в Античному світі	8	0,5	0,5			7
Тема 3. Особливості освітньо-виховної практики та педагогічної думки в епоху Середньовіччя. Школа і педагогічна думка в Європі в епоху Відродження	8	0,5	0,5			7
Тема 4. Педагогічна діяльність та ідеї Я. А. Коменського	8	0,5	0,5			7
Тема 5. Новаторство педагогічних систем Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Й.Г. Песталоцці	8,5	0,5	1			7
Тема 6. Педагогічна діяльність та ідеї Ф. Фребеля	8	0,5	0,5			7
Тема 7. Педагогічна система Марії Монтессорі	8,5	1	0,5			7
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль						
	57	4	4			49
Модуль 2. Історія вітчизняної освіти, педагогічної думки з часів київської русі до наших днів						
Тема 1. Виховання, школа і педагогічна думка Київської Русі. Розвиток освіти і педагогічна думка в епоху українського Відродження (XVI – перш. пол. XVIII ст.).	8	0,5	0,5			7
Тема 2. Освіта України в епоху національного Відродження	8	0,5	0,5			7
Тема 3. Українська освіта та педагогіка наприкінці XVIII–XIX ст.	7,5	1	0,5			6
Тема 4. Педагогічна діяльність та ідеї К.Д. Ушинського.	7	0,5	0,5			6
Тема 5. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання в Галичині в кінці XIX – 30-х рр. XX ст.	8,5	1	0,5			7
Тема 6. Педагогічна система А. Макаренка. Педагогічна діяльність та ідеї В. Сухомлинського	7	0,5	0,5			6
Тема 7. Відродження національної освіти та суспільного дошкільного виховання у незалежній Україні (1991 – 2020 рр.).	8,5	1	0,5			7
Тема 8. Історія дошкільної освіти на Закарпатті	8,5	1	0,5			7
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль						
	63	6	4			53
Разом за семестр						
	120	10	8			102

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Вступ у вивчення курсу «Історія педагогіки». Виховання у первісному суспільстві	2	0,5
2	Тема 2. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу. Становлення педагогічних традицій в Античному світі	2	0,5
3	Тема 3. Особливості освітньо-виховної практики та педагогічної думки в епоху Середньовіччя. Школа і педагогічна думка в Європі в епоху Відродження	2	0,5
4	Тема 4. Педагогічна діяльність та ідеї Я. А. Коменського	2	0,5
5	Тема 5. Новаторство педагогічних систем Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Й.Г. Песталоцці	2	1
6	Тема 6. Педагогічна діяльність та ідеї Ф. Фребеля	2	0,5
7	Тема 7. Педагогічна система Марії Монтесорі	2	0,5
8	Тема 8. Виховання, школа і педагогічна думка Київської Русі. Розвиток освіти і педагогічна думка в епоху українського Відродження (XVI – перш. пол. XVIII ст.).	2	0,5
9	Тема 9. Освіта України в епоху національного Відродження	2	0,5
10	Тема 10. Українська освіта та педагогіка наприкінці XVIII–XIX ст.	2	0,5
11	Тема 11. Педагогічна діяльність та ідеї К.Д. Ушинського.	2	0,5
12	Тема 12. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання в Галичині в кінці XIX – 30-х рр. XX ст.	2	0,5
13	Тема 13. Педагогічна система А. Макаренка. Педагогічна діяльність та ідеї В. Сухомлинського.	2	0,5
14	Тема 14. Відродження національної освіти та суспільного дошкільного виховання у незалежній Україні (1991 – 2020 рр.).	2	0,5
15	Тема 15. Історія дошкільної освіти на Закарпатті.	2	0,5
	Модульна контрольна робота		
	Разом	30	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Вступ у вивчення курсу «Історія педагогіки». Виховання у первісному суспільстві	4	7
2	Тема 2. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу. Становлення педагогічних традицій в Античному світі	4	7
3	Тема 3. Особливості освітньо-виховної практики та педагогічної думки в епоху Середньовіччя. Школа і педагогічна думка в Європі в епоху Відродження	4	7
4	Тема 4. Педагогічна діяльність та ідеї Я. А. Коменського	4	7
5	Тема 5. Новаторство педагогічних систем Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Й.Г. Песталоцці	4	7
6	Тема 6. Педагогічна діяльність та ідеї Ф. Фребеля	4	7
7	Тема 7. Педагогічна система Марії Монтесорі	4	7
8	Тема 8. Виховання, школа і педагогічна думка Київської Русі. Розвиток освіти і педагогічна думка в епоху українського	4	7

	Відродження (XVI – перш. пол. XVIII ст.).		
9	Тема 9. Освіта України в епоху національного Відродження	4	7
10	Тема 10. Українська освіта та педагогіка наприкінці XVIII–XIX ст.	4	6
11	Тема 11. Педагогічна діяльність та ідеї К.Д. Ушинського.	4	6
12	Тема 12. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання в Галичині в кінці XIX – 30-х рр. XX ст.	4	7
13	Тема 13. Педагогічна система А. Макаренка. Педагогічна діяльність та ідеї В. Сухомлинського.	4	6
14	Тема 14. Відродження національної освіти та суспільного дошкільного виховання у незалежній Україні (1991 – 2020 рр.).	4	7
15	Тема 15. Історія дошкільної освіти на Закарпатті.	4	7
	Разом	60	102

6.5. Індивідуальні завдання

1. Скласти картотеку публікацій з історії дошкільної педагогіки за останні 5 років.
2. Написання реферату на тему: «Педагогічна спадщина (відомого педагога)» (за вибором здобувачів).
3. Віднайдіть і законспекуйте 8-10 висловлювань науковців, що стосуються історії дошкільної педагогіки.
4. Підготувати творчу роботу на одну із запропонованих тем з переліку.
5. Виписати із Словника педагогічних термінів 20 термінів, які найбільш часто вживаються у змісті навчальної дисципліни.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: мультимедійна та інтерактивна дошки.

Обладнання: проектор, ноутбук.

Програмне забезпечення: Google Meet, Moodle (Modular Object Oriented Digital Learning Environment), інтерактивні засоби (електронна пошта, комп'ютерні комунікації та відеоконференції).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Задорожна-Княгницька Л.В. Історія педагогіки: навчальний посібник. К.: Олді плюс, 2020. 364 с.
2. Левківський М.В., Пашенко Д.І. Історія педагогіки: навч.-метод. посіб. [3-е вид., доп.]. К.: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.
3. Мосіяшенко В.А., Задорожна Л.В., Курок О.І. Історія педагогіки України в особах. Суми: Університетська книга, 2023. 266 с.
4. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 2. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 360 с.
5. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 3. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 376 с.
6. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : підручник [4-те видання, перероблене]. К. : ВЦ «Академія», 2018. 408 с.
7. Салига Н. Історія дошкільної педагогіки : навчально-методичний посібник до курсу. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. 134 с.
8. Улюкаєва І.Г. Історія дошкільної педагогіки: підручник. Х.: Видавництво «Діса плюс», 2016. 354 с.

Додаткова література

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України : підруч. К. : Либідь, 2006. 420 с.
2. Березівська Л. Василь Сухомлинський про джерела формування в школярів патріотичних почуттів. Рідна школа. 2016. № 7. С. 3-7.

3. Видатні українські педагоги: інформаційний довідник / авт. упор. Л.В.Калуська. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 224 с.
4. Джус О. Творча спадщина Софії Русової періоду еміграції. Івано-Франківськ: Плай, 2002. 260 с.
5. Дичківська І.М. Поніманська Т.І. М. Монтессорі: теорія і технологія. К.: Видавничий дім «Слово», 2006. 304 с.
6. Зайченко І. В. Історія педагогіки: у двох книгах. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. Кн. І: Історія зарубіжної педагогіки. 2010. 624 с.
7. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля: У 3 частинах. Ч. 2: Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім “Слово”, 2010. 360 с.
8. Радул О. Історія педагогіки України Х-ХVII століть: Персоналії. Навчальне видання. К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2005. 238 с.
9. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки : посіб. К. : Смолоскип, 2011. 376 с.
10. Українська педагогіка в персоналіях: у 2-х кн.: [навч. посібник /за ред. О.В. Сухомлинської]. К.: Либідь, 2005. Кн. 1. 624 с.; Кн. 2. 552 с.
11. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки в Україні : навч. посібник / за заг. ред. І. Г. Улюкаєвої. Вид. 2-е, доп. Донецьк : ТОВ” Юго-Восток, ЛТД”, 2008. 166 с.
12. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: Навчальний посіб. / За заг. ред. Н. Борисової. К.: Вища школа, 2004. 492 с.
13. Ярошук Л. Історія педагогіки : навч.-метод. комплекс. Бердянськ, 2013. 392 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Google Scholar або Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування <https://scholar.google.com.ua/>
2. Законодавство України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>
3. Безкоштовна бібліотека підручників <http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)